

З Новым годам ідзе, Чалавек, З Новым векам!

1962

ПРАЛЕТАРЫ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІОУЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР.

№ 1 (1638) | Панядзелак, 1 студзеня 1962 года. | Цана 4 кап.

НАВАГОДНЯЕ ВІНШАВАННЕ САВЕЦКАМУ НАРОДУ

Дарагія суайчыннікі, сябры і таварышы! Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савет Міністраў СССР сардэчна віншуюць вас з надыходзячым Новым годам. Горача жадаем вам у новым годзе добрага здароўя, новых перамог у слаўнай працы на карысць нашай вялікай Радзімы, у імя перамогі камунізма. Няхай новы год будзе яшчэ больш шчаслівым і паспяховым для кожнага з вас, для ўсяго савецкага народа, для ўсіх людзей добрай волі.

1961 год пакінуў аб сабе добрую памяць. Ён увойдзе ў летапіс чалавецтва як год гістарычнага XXII з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, які прыняў новую Праграму партыі — Камуністычны маніфест дваццатага стагоддзя.

З горадасцю і радасцю азіраемся мы на год мінулы, з упэўненасцю глядзім у год будучы.

Наша магутная Радзіма ўступае ў новы год у росквіце стваральных, творчых сіл. Савецкі народ бярэ ўсё новыя вышыні, паспяхова выконвае сямігадовы план, ажыццяўляе вялікую праграму пабудовы камунізма.

Мы ўзводзім велічны будынак камунізма на трывалым эканамічным фундаменце. Наша краіна воляй савецкіх людзей ператварылася ў вялікую індустрыяльна-калгасную дзяржаву. У 1961 годзе прамысловыя выпусціла прадукцыі столькі ж, колькі за ўсю першую пасляваенную пяцігодку.

Слаўна папрацавалі ў мінулым годзе і працаўнікі сельскай гаспадаркі. Яны засыпалі ў засекі дзяржавы на 320 мільёнаў пудоў збожжа больш, чым у 1960 годзе.

Прайшоўшы год азнаменаван вялікімі дасягненнямі савецкай навукі, тэхнікі, сацыялістычнай культуры. Увесь свет узрушылі беспрыкладныя палёты савецкіх касманаўтаў, верных сыноў нашай Радзімы камуністаў Юрыя Гагарына і Германа Цітова. Творчым геем савецкага чалавека адкрыты шлях да Месяца, шлях у касмічныя далечыні.

З кожным годам расце дабрабыт савецкага народа. Каля пяцідзесяці мільёнаў чалавек, амаль чвэрць усяго насельніцтва краіны, справілі за апошнія пяць год наваселле! Усё, што робіцца ў нашай краіне, робіцца ў імя чалавека, для шчасця чалавека. Савецкі народ не спыняецца на дасягнутым, ён ідзе да камунізма шырокім і цвёрдым поступам.

1961 год быў годам выдатных перамог савецкага камуністычнага і рабочага руху, перамог сіл міру над сіламі рэакцыі і вайны.

Камуністычная партыя, Савецкі ўрад, усе савецкія людзі настойліва адстаіваюць трывалы мір на зямлі. У гэтай высакароднай барацьбе полеч разам з намі ідуць брацкія краіны сацыялізма, усе міралюбівыя народы зямнога шара.

Свет сацыялізма валодае магутнай матэрыяльнай базай для ўтаймавання агрэсараў і прадукцыйнага вайны. Узброеныя Сілы Савецкага Саюза, аснашчаныя найвышэй сучаснай тэхнікай і першакласнай зброяй, пільна стаяць на варце мірнай працы савецкіх людзей.

Гістарычны XXII з'езд партыі высока ўзняў сцяг барацьбы за мір. Уступаючы ў новы год, мы гаворым народам і дзяржавам: няхай мір, свабода і шчасце зробіцца здабыткам усіх людзей на зямлі! Няхай 1962 год зробіцца годам далейшага ўмацавання міру і дружбы паміж народамі!

Камуністычная партыя і Савецкі ўрад будучы і надалей паслядоўна, настойліва змагацца за далейшы росквіт нашай краіны, за трывалы мір на зямлі, умацоўваць і развіваць адносіны брацкага супрацоўніцтва паміж краінамі сацыялізма, аказваць дружэлюбную дапамогу народам, якія скінулі каланіяльнае ярмо і сталі на шлях будаўніцтва новага жыцця.

Дарагія таварышы і сябры!

Перад намі вялікі і слаўны шлях. У надыходзячым годзе нам трэба будзе ажыццявіць новыя вялікія справы. Яны нараджаюць магутны прыліў творчых сіл савецкага народа, натхняюць яго на новыя сусветна-гістарычныя перамогі ў будаўніцтве камунізма.

Слава савецкаму народу, народу-працаўніку, барацьбіту, будаўніку камунізма! Сардэчнае прывітанне і найлепшыя пажаданні народам брацкіх сацыялістычных краін!

Жадаем далейшых поспехаў працоўным усяго свету ў іх высакароднай барацьбе за мір, дэмакратыю і сацыялізм!

Няхай жыве і мацее несакуршальнае яднанне Камуністычнай партыі, Савецкага ўрада і народа — залог усіх нашых перамог у барацьбе за камунізм!

З Новым годам, з новым шчасцем, дарагія таварышы!

ЦЭНТРАЛЬНЫ
НАМІТЭТ КПСС

ПРЭЗІДЫУМ
ВЯРХОУНАГА
САВЕТА СССР

САВЕТ
МІНІСТРАУ СССР

На парозе 1962

Задумы, планы, мары... Пад Новым год яны акрэсліваюцца асабліва выразна. Што цікавага прыходзіць з Новым годам у ваша жыццё, у вашу працу? На гэтыя пытанні адказваюць сёння ў газеце работнікі літаратуры, мастацтва, культуры.

НАШ НАРОД ніколі не забудзе выдатныя падзеі мінулага года, калі з трыбуны XXII з'езда Камуністычнай партыі на ўвесь свет было абвешчана пра пачатак новай эры ў жыцці чалавецтва. Вялікія планы пабудовы камунізма ў Савецкай краіне, прынятыя на з'ездзе, адкрываюць шырокае поле дзейнасці перад беларускімі кампазітарамі. Мы павінны як мага больш пісаць на гэтых сённяшніх днях, аб нашых героях-сучасніках і сваіх музычнымі творамі духоўна ўзбагачаць людзей, клікаць іх да блізкай запаветнай мэты.

Я пачынаю ствараць будны сімфанічны твор (жэчым, гэта будзе сімфанічная паэма), у якім пастанавіў перадаць сродкамі музыкі думкі і пачуцці моіх суайчыннікаў, іх упэўнены пошук у Камуністычнае заўтра. Думаю таксама напісаць цыкл харавых акадэмічных твораў на словы беларускіх паэтаў М. Танка, Г. Трыса, А. Выхадзіна, У. Дубоўкі і іншых.

А. БАГАТЫР'ОУ,
кампазітар, заслужаны дзеяч мастацтва БССР.

НЕ ВЕДАЮ, як каму, а мне шкада развітацца з ім, шкада, што ён ужо мінулы, што яшчэ ўжо завуць стары. Хораша і сумна, як пры развітанні з добрым, шчырым таварышам. Чудзі, зямліны быў год, з якім настала пара развітацца...

Год гэты застанецца ў маёй памяці як адна з самых дарагіх вех ужо некаляго дарогі.

Многіх жадаючы ў новым годзе лепшага, шчасця. Я буду рады, калі той, што прайшоў, будзе падобны на мінулы. Такі ж чужы будзе да жаданняў і мар, якія асабліва хваляюць, калі хочаш зазірнуць у невідомую яшчэ прастору новага.

Хачу, каб быў мір на зямлі, каб было шчасце ў людзей і ў май

смі, каб была тая добрая настронасць у сэрцы, калі працуеш у рабасце, у смук. Праца не чакане не мала — пачаты новы рамач, які будзе працягам «Людзей на фаліоне»...

Іван МЕЛЕЖ.

СУСТРАКАЮЧЫ новы, 1962 год, з якога пачынаецца слаўны 20-гадовы шлях пабудовы камуністычнага грамадства ў Савецкай краіне, кожны з нас, работнікаў мастацтва, добрым словам успамінае мінулы, 1961 год. Колькі радасных і хваляючых сустрэч, колькі новых знаёмстваў з рознымі гледачамі адбылося ў нашым ансамбля за час гэтых леташніх гастрольных падарожжаў па Украіну і гарадах Велікага Народнага Рэспублікі. Усёды наша родная беларуская мастацтва краіна сэрцы людзей, абуджала ў іх светлыя пачуцці.

Свой леташні адпачынак я прысвяціў абранню цудоўных лардэй беларускага музычнага фальклору ў раёнах Гомельшчыны і Брэстчыны. Мною было запісана каля ста народных песень — вераічных, лірычных, жартоўных. Многія з гэтых свежых магнітафонных і сыхавых запісаў народнай творчасці я мяркую апрацаваць для свайго ансамбля, рэпертуар якога павінен сёння паліўніцца новымі беларускімі песнямі і танцамі, а таксама творамі краіна-карэаграфічнай карцінкі ў прыватнасці, збіраеся паставіць акадэмічна-карэаграфічную карцінку «Прайвады дзевачкі» — аб працы і адпачынку каласальнай моладзі. Нам стала вядома, што ансамбль народнага Беларускага акадэмічнага тэатра і оперы ў гарадах Радзіскай Федэрацыі і Украіны.

Г. ЦІТОВІЧ,
народны артыст БССР, мастак кіраўнік Беларускага народнага ансамбля песні і танца.

ПРЭМІІ І ДЫПЛОМЫ — ЛЕПШЫМ

Для лавішчыні якасці мастацтва-паэзіі і графічнага афармлення кніг Рэспубліканскае навукова-тэхнічнае таварыства паграфіі і выдавецтваў праводзіць штогадовыя конкурсы па вылучэнню 20 лепшых выданняў мінулага года.

У снежні 1961 года падзеяны вынікі першага рэспубліканскага конкурсу на 20 лепшых кніг па іх мастацкаму афармленню і паграфічным выданням Міністэрства асветы БССР — шчыс, выдавецтва Акадэміі навук БССР — чатыры, выдавецтва Міністэрства вышэйшай, сярэдняй спецыяльнай і прафесійнай адукацыі БССР — восем кніг.

Журны ўважліва разгледзела ўсё гэтыя выданні. На конкурс было даслаўлена 40 кніг. З іх прэміі атрымалі 20 лепшых кніг.

Прайшоўшы конкурс лепшых кніг, журны конкурсу ўлічвала працу мастакоў-графікаў, мастацкіх тэхнічных рэдактараў, друкароў, рэжысёраў і іншых работнікаў паграфіі.

Дыплам першага ступені ўдастоены дзве кнігі: «Вераіныя гасці» А. Якімовіча і «Літоўскія народныя казкі».

За першую з названых кніг дыпламы прысуджаны Дзяржаўнаму выдавецтву БССР, друкарні выдавецтва «Звязда» і мастаку Е. Лосю, тэхналогу Фішэлю.

Першая грашовая прэмія прысуджана мастаку Е. Лосю і тэхналогу Фішэлю.

Дзяржаўнаму выдавецтву БССР, Друкарні і тэхналогу Фішэлю.

За другі «Літоўскія народныя казкі» дыпламы прысуджаны Дзяржаўнаму выдавецтву БССР, Друкарні і тэхналогу Фішэлю.

Дыплам другой ступені ўдастоены: руская народная назва «Сястрыца Алешушка і братка Іванушка», «Людзі-Пугачыка» К. Чарныя, «Палеская рапсодыя» У. Дубоўкі, «Мая Беларусь» Т. Хадкевіча.

Усе ішыны выданні ўдастоены грашовых прэміяў.

У ліку 20 лепшых кніг асноўнае месца займае мастацкая і дзіцячая літаратура. Дзяржаўнае выдавецтва БССР, толькі па адной кнізе Вучэбна-педагагічнага выдавецтва і адна Выдавецтва Акадэміі навук БССР увайшлі ў лік лепшых, адзначаных журны конкурсу.

Вынікі конкурсу паказваюць, што афармленне кніг у рэспубліцы стала адпавядаць значна больш увазі, часцей дзяр прыміняюцца суперэлітныя, відцы, што мастаі, тэхнічны і мастацкія рэдактары шукаюць новыя рэшэнні.

НАВАГОДНЯЯ

Словы А. БАЧЫЛЫ | Музыка Ю. СЕМЯНЯКІ

1. Ціха, міла кружэцца сніжыніца за акном,
Сэрцы нашы поўняцца радасцю надзей.
Новы год, чаканы госьці, заходзяць у кожны дом
Святан нашай горадзі, песня для людзей.

Хай пануе ў нас навікі
Дружба, згода, лад,
Чалавек для чалавека —
Друг, таварыш, брат.

Падары, Новы год, маладосць душы,
Цені хмар, чорных хмар разгнань спяшы,
Да людзей спягадай ты прыдзі,
Сэрцы іх для шчасця абудзі,
І нідзе ты не сой на зямлі нягод —
Мір нясі з краю ў край, Новы год!

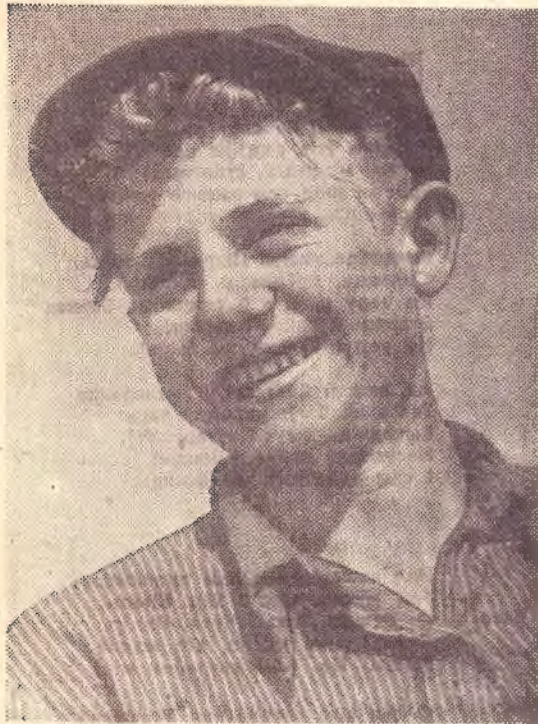
2. Ярны, ярны свеціцца далёкі агні,
Час сустрачы радаснай святан настане,
Б'юць даўно жаданыя куранты ў цішыні,
Сэрцы поўны горадзі, а душа лая:

Хай пануе ў нас навікі
Дружба, згода, лад,
Чалавек для чалавека —
Друг, таварыш, брат.

Ты прыносі, Новы год, маладосць душы,
Цені хмар над зямлёй разгнань спяшы,
Да людзей спягадай ты прыдзі,
Сэрцы іх для шчасця абудзі,
І нідзе ты не сой на зямлі нягод —
Згodu, мір ты нясі, Новы год!

Косця Тукач, рабочы

— Іду ў жыццё... так Косцік сказаў усім. Прыгледзіў далонню, бласлаўляў у роскід валасы, усміхнецца светлым па-дзіцчаму вачыма, і зноў: «Іду ў жыццё».

Паўна, у той дзень ён жыццё не ведаў да канца глыбока сэнс гэтых двух кароткіх слоў, але ўсёй душой адчуваў, што яны — прыгожыя і вольныя яго ў называную далечыню.

Яшчэ з вачора Косцік адрысваў сцяноў у белым напалоці сарочку, нібы рыхтаваўся да якога свята, сабраў сёбе ў невялічкіх фанерных чамаданчыках, збіты са шмат ж рэчымі, а потым мо да самага доўка прычынаў раз-пораз у неспакойнай трышчавы чалавек жашоў у жыццё. І калі неадзе прыгледзіў пельні, Косцік ўскочыў, быццам ляжаў на іголках, і сабраў свае ніхтыя пачкі і застаў на момант на парог.

На яго з адкрытым дакорам глядзелі матчыны вочы. Косцік адчуў, як хутка-хутка затахала сэрца і да горла падступіла нешта вострае, балючае. Такім поглядам май калісці праводзіла за парог родная дома старыяны — Федзю, Надзю і Ягнену, якія сталі сёння вядомымі будаўнікамі. А цяпер вочы ён, Косцік, самы малодшы ў сям'і, чытае ў матчыны вачы гэты лёгкі дакор і трывожнае спадзяванне, і адчуў, што стаяць вочы так больш не можа. Перакінуў з рукі ў руку чамаданчык.

— Ну, мама, дык бывайце. Я іду...
Хачеў дадаць «у жыццё», але адчуў, што не трэба. Часта замораў гэтымі бядымі вачыма і таго пераступіў парог. Пераў у жыццё — самастойнае і называе нас.

Жыццё, жыццё... Якое ты харашае і якое гэта нямальнае і строгае! Таму, у каго ёсць гарачае сэрца і ясная мэта, ты даўжэй падасі руку і парадзіць, быццам класіфікацыя маці, з цярлівым сцяжымак на шырокіх шлах, ад невялічкіх узгоркаў да вяршыняў, ад якіх займае дух.

Транзіўны на будаўніцтва Светлагорскага завода іштучнага валака, Косця атрымаў пасад падсобнага рабочага. Жыццё не пеціла хлону.

Было гэта ў першы ж дзень яго працоўнай біяграфіі, калі ён прышоў у комплексную бригаду Тамары Казанянянскай. Раней Косціку чамусьці думалася, што бригадарам у яго будзе пажылы чалавек — разважлівы, спакойны і абавязкова з акуларамі, сусунутымі на лоб, які ў дзядзькі Ігната, знаваў з роднай вёскі Міхайлаўца. І вочы на табе — перад ім

невялікага росту, крыху шчуплаватая дзвухчона з залатымі кудзёркамі валасоў, і такімі прывабнымі вачыма, што Косцік адразу ж чамусьці падумаў: «Вельмі-вельмі пасваля б іграць з дзе-небудзь мастацкай самадзейнасцю».

Дзвухчона на хадзе аддавала за гадзі, часам сама на якую хвіліну халода дапаўняла, каб паказаць, як лепш распастаць у апалуднічаны бетон і зноў імчалася, як вяхор, на другі ўчастак, дзе працавалі армятуршчыкі. Косцік напавіў на вельмі памылковы дзвухчона і сапраўды быццам кіраваў арміяй, толькі тут рэпертуар быў другі.

Яна рэзка акінула з ног да галавы танкавую Косцікаву паласу: — Канстанцінам, кажаш, завуць. Ну, а спецыяльнасць? Вядома, ніякая. Мне заўсёды шануе: бярэ, маўляў, Казанянянская, у хадзе ёсць гэта самы падыход да чалавека. Ключыч. Вывучыш, кажуць. Вывучыш... А тут вочы ў норму лезь уключілі.

Косцік стаў па струны, некай даўна выцягнуўшы ла баках рукі, і часта-часта лыпаў вачыма. А потым нечаканна выпаліў: — Скажыце, таварыш «Брыгадэр, колькі вам гадоў?». Спытаў і адчуў, што лямпу не тое. Густа пачырванеў.

— Ха-ха-ха, — зашлася зноўкім смехам Тамара. — Колькі гадоў... Косцік яшчэ больш пачырванеў.

— Яна так спытаў. Проста вядома ж малады брыгадэр. Тамара ўзяла больш сур'ёзны тон. — Вось што, навічок. Бярэ вочы сякору і зрабіў праход у аблоцы. Бачыш агароджы. Зараз туды машыны з бетоном пойдзюць, падлогу для склада гатовай прадукцыі бетанаваць пачнуць. Ясна?

Рэзка павярнулася, спыніла машыну і, спрытна ўскочыўшы на падножку, пачала дэманстраваць бок вельмі добрага корпусу.

— Ясна, — сказаў сам сабе Косцік і ўзяўся за сякору.

Нуднае абноскі аймаў ладны кавалак, Косцік аняў вачыма, паклаў яе на штабель цаглян, наверх — кельце-блін і правёў пальцам па востраму лезу сякеры. Працаваў спрытна. Спачатку акуратна адбіў ад каліваў драўляныя рэйкі і склаў іх у радок. Потым паставіў іх у радок, падумаў і ўзяўся за калікі. Вочы і апошні.

Усё па-тапаларскаму склаў, нават цаблі павыліраў і сеў на хвіліну тут жа побач, бізнёмна задаволены.

— Божа мой, божа, Ну, што ты нарабіў?

Косцік рэзка ўсканіўся. Перад ім стала Тамара.

— Усю абноску знес. Я ж табе сказаў зрабіць толькі праход. А што ж цяпер... Бетон вочы-вочы прычынаў.

— А я думаў... — Косцік адчуў, быццам вачыма рассяваўся пад яго нагамі.

— Думаў, думаў, — нервавала Тамара, бегучы ўзад і ўперад. — Добра яшчэ, што не адагалася дзіркі ад калкоў пазасыпаць. Абноску накая траба рабіць.

А назавтра падыхла Тамара Казанянянская да Косціка, кінула

маккі позірк на пахмурны твар хлопца.

— Ну, ладна, Косця. Цяпер з цябе не атрымаўся... Будзем вучыцца на бетоншчыка. Згода?

Ды я, ведаеце...
На яго хударлявыя, яшчэ з дзіценым адценнем твары былі напісаны гатоўнасць, рашучасць і дабрата.

І вочы ў Косцікавых руках — кельма. Некай нязмыка. Круціцца яна то ў адзін бок, то ў другі. Але побач Валерыя Карага, вопытны бетоншчык. Час ад часу падыхаў і брыгадэр. І адчуваў, як становіцца яму пад уладнымі і кельма, і іншыя інструменты бетоншчыка.

«З шумам падае дымчаты бетон з кузава машыны... Косцік спрытна распастае яго, а потым раўняе. За руці капаецца колкі марозік, але яны не мёрзнуць. Відаць, руці ў Косціка, а я і думаша — гарачыя».

Раздзівушыся на хвіліну, ён заўважае, як хутка ўзнікаюць еце новага будынка. А падмуркаў жа ў ім закладваў ён, Косцік. Падмуркаў моцны, значыць — будынак вечны. А зноў і другі дом вырастае над зямлёю. І думае Косцік, што, бадай, не знойдзецца на свеце прыгажэйшай прафесіі, чым будаўніц. Думае і адчувае, як неадзе ў душы нараджаецца і расце жыва гонар за тых людзей, што ўзялі тут, на Палесі, буйнейшую электрастанцыю і чэры горад, якому далі, цудоўнае імя — Светлагорск. І вочы завод валькі будуюць.

Спрыта халод шчыбе Косцік а работы. І заўсёды яму, што крок у яго сталі, мужычкі. Дзіва іце! Ён сёння не Косцік, а Канстанцін — рабочы чалавек, якому камісія прысвоіла другі разрад бетоншчыка.

Віснучы ніжа над зямлёю калматыя, заснежаныя елкі, рыліць пад нагамі марозік. Недаўна настаяма прыце дзвеч. І рэнтам: «Канстанцін Канстанцінавіч... Таварыш Тукач».

Чый гэта голас? Косця не аглынуўся. Хораша, лёгка было на сэрцы. Растала зморанасць. Канстанцін Канстанцінавіч, гарэзліва падмірнуўшы самому сабе, некалькі крокаў прайшоў скокам-бокам.

Потым стрымнуўся. Хіба можа?.. Іду ў жыццё.

Васіль ХОСЦУН.

ЖАРТАМ І НААДВАРОТ

СЛЕД У СЛЕД...

МАПАДЗЕЧНА
(Рыгор Някай)

Пачаліся мяшчкі запяччаны
І айдзі ў Маладзечна
Усё трышчавым, трышчавым.
Пападзецца дзвядзца стрэчы:
— Дзе тут, браце, Маладзечна!
— Вунь за бугарком.
Эх, вунь за бугарком!

Маладзечна, Маладзечна,
Рад табе я бескаменча,
Эх, ды што казаць...
Маладзечна, Маладзечна!
Пасля іх у ім навечна...
Год праз сорок пачы...
Эх, год праз сорок пачы...

МЛЕЧНЫМ ШЛЯХАМ
(Анатоль Астрына)

Я хадзіў па лесе шлахам
млечным.
(«Горад над Дзвіной»)

Добра, братцы, прагуляцца
млечным шлахам уначы.
Стропы дзіў там, што, прызначаць,
Немагчыма пачынаць.

Да Вонеры Марс папуля,
Раб узвучы на заросі.
А за Зямлю неадступна
мчыцца зграя Гончых Псоў.

За Вонічым на угнацца
Гоніць, Шпіл лезуць...
Добра, братцы, прагуляцца
млечным шлахам уначы.

Я — ІДУ!
(Хведар Жычка)

Слухай скептык,
як гудзе планета,
Слухай і дрэўкі!
То ж я — іду!

«Я — іду!»
Выйдзі, скептык, зліцаючы
ціхай.

Чуеш — па вірузе на вярсту
Гулі пошчын вучыць калышы.
Гэта, будзь упэўнен,
я — іду.

ПА ГРЫБЫ

(Анатоль Валюгін)

Да д'ябла анастэфы,
Антоніаў рэдкі,
Анкабеману стрэфы, —
я ў рукі кошык і...

Дэню знаёмый сценны
Мінае ілі ілі.
Гарэза-сывае
Мірае: — Падымі...

Абабі я мінае,
Грудаў мінае строй,
І перакулі збіваю
Рэзультат нагой.

Уніз ступіцы крыху
Азыліся крэй,
Надзімнулі ад пыху
Прысёлі валу.

Сядзіць аленікі міла,
Лісцы — поўны бор,
Глядзіць з атрутай сілай
Звёзды мухамор.

Нібы для лядыніку,
Імчу я на грудок;
Халасея ў абдымкі:
— Здароў!

— Здароў, браток!
МОЯ ШЛЯХ
(Антоніаў Валюгін)

Мно было дарага ў свет
І прамой і галавы,
Штатны паставіць сальсават
Ды падбіў пачынаць.

І пайшоў у і пайшоў
З тэрбай адмыслова,

ЛЁГКІМ ШТРЫХАМ...

Васіль МАКАРЭВІЧ
Такі жывымны ўзлёт разгон,
Настойчы вышчы,
Што ёўшчыку самаго
Раз сорок пераеўшчыку.

Барыс БУР'ЯН
Не толькі я, а ўсё і добра ведае,
Што ён, падмыты лішням пачуццям,
«Ля сінай бухты» ў «Валесе Грыбнедава»
Гатоў кружыць да самазбыцця.

ПІСЬМЕННИК — ФАНТАСТ
Маўчыць фантаст, і хоць бы
Азыліся крэй,
Надзімнулі ад пыху
Прысёлі валу.

Васіль МАКАРЭВІЧ
Такі жывымны ўзлёт разгон,
Настойчы вышчы,
Што ёўшчыку самаго
Раз сорок пераеўшчыку.

Барыс БУР'ЯН
Не толькі я, а ўсё і добра ведае,
Што ён, падмыты лішням пачуццям,
«Ля сінай бухты» ў «Валесе Грыбнедава»
Гатоў кружыць да самазбыцця.

ПІСЬМЕННИК — ФАНТАСТ
Маўчыць фантаст, і хоць бы
Азыліся крэй,
Надзімнулі ад пыху
Прысёлі валу.

Васіль МАКАРЭВІЧ
Такі жывымны ўзлёт разгон,
Настойчы вышчы,
Што ёўшчыку самаго
Раз сорок пераеўшчыку.

Барыс БУР'ЯН
Не толькі я, а ўсё і добра ведае,
Што ён, падмыты лішням пачуццям,
«Ля сінай бухты» ў «Валесе Грыбнедава»
Гатоў кружыць да самазбыцця.

ПІСЬМЕННИК — ФАНТАСТ
Маўчыць фантаст, і хоць бы
Азыліся крэй,
Надзімнулі ад пыху
Прысёлі валу.

Васіль МАКАРЭВІЧ
Такі жывымны ўзлёт разгон,
Настойчы вышчы,
Што ёўшчыку самаго
Раз сорок пераеўшчыку.

Барыс БУР'ЯН
Не толькі я, а ўсё і добра ведае,
Што ён, падмыты лішням пачуццям,
«Ля сінай бухты» ў «Валесе Грыбнедава»
Гатоў кружыць да самазбыцця.

ПІСЬМЕННИК — ФАНТАСТ
Маўчыць фантаст, і хоць бы
Азыліся крэй,
Надзімнулі ад пыху
Прысёлі валу.

Васіль МАКАРЭВІЧ
Такі жывымны ўзлёт разгон,
Настойчы вышчы,
Што ёўшчыку самаго
Раз сорок пераеўшчыку.

Барыс БУР'ЯН
Не толькі я, а ўсё і добра ведае,
Што ён, падмыты лішням пачуццям,
«Ля сінай бухты» ў «Валесе Грыбнедава»
Гатоў кружыць да самазбыцця.

ПІСЬМЕННИК — ФАНТАСТ
Маўчыць фантаст, і хоць бы
Азыліся крэй,
Надзімнулі ад пыху
Прысёлі валу.

Васіль МАКАРЭВІЧ
Такі жывымны ўзлёт разгон,
Настойчы вышчы,
Што ёўшчыку самаго
Раз сорок пераеўшчыку.

Барыс БУР'ЯН
Не толькі я, а ўсё і добра ведае,
Што ён, падмыты лішням пачуццям,
«Ля сінай бухты» ў «Валесе Грыбнедава»
Гатоў кружыць да самазбыцця.

ПІСЬМЕННИК — ФАНТАСТ
Маўчыць фантаст, і хоць бы
Азыліся крэй,
Надзімнулі ад пыху
Прысёлі валу.

Васіль МАКАРЭВІЧ
Такі жывымны ўзлёт разгон,
Настойчы вышчы,
Што ёўшчыку самаго
Раз сорок пераеўшчыку.

Барыс БУР'ЯН
Не толькі я, а ўсё і добра ведае,
Што ён, падмыты лішням пачуццям,
«Ля сінай бухты» ў «Валесе Грыбнедава»
Гатоў кружыць да самазбыцця.

ПІСЬМЕННИК — ФАНТАСТ
Маўчыць фантаст, і хоць бы
Азыліся крэй,
Надзімнулі ад пыху
Прысёлі валу.

Васіль МАКАРЭВІЧ
Такі жывымны ўзлёт разгон,
Настойчы вышчы,
Што ёўшчыку самаго
Раз сорок пераеўшчыку.

Барыс БУР'ЯН
Не толькі я, а ўсё і добра ведае,
Што ён, падмыты лішням пачуццям,
«Ля сінай бухты» ў «Валесе Грыбнедава»
Гатоў кружыць да самазбыцця.

ПІСЬМЕННИК — ФАНТАСТ
Маўчыць фантаст, і хоць бы
Азыліся крэй,
Надзімнулі ад пыху
Прысёлі валу.

Васіль МАКАРЭВІЧ
Такі жывымны ўзлёт разгон,
Настойчы вышчы,
Што ёўшчыку самаго
Раз сорок пераеўшчыку.

КАХАННЕ

МАГНІТАФОН

У навагодняе апавяданне пачатак традыцыі: кажу-небудзь а герою кепска. Сакрат гэтай традыцыі прасты: чым горш герою ў пачатку апавядання, тым больш ён рады хоць маленькаму шчасцю ў канцы. А аўтарам і чытачам пад Новы год хочацца, каб усім было добра.

З маладзенькім гукааператарам радыёкамітэта Галачка абдольсва пад Новы год непаразуме. Больш таго — нішчыцца выглад. Нават лічы больш — трагічна. Асабіста Сардэчна. Спачатку, здавалася — непаразуме. Думалася, з-за рэпартажы Сарожы, мямі аб лям усё часцей пераключалі Галачка ўважліва працаваў? Не, не з-за яго. З-за ігнаша, аб ім гаварыла Галачка з таго часу туды і крэйду. З-за асістэнта рэжысёра Жоры.

А Жора і не заслужыў, каб на яго так крэйдавалі. Нікай прыкрасці ён не збіраўся рабіць. Проста хлопец яшчэ не асвойтаўся як след у радзе, бо перад здарэннем толькі-толькі прышоў сюды працаваць.

Між іншым, дарэгі чытач, калі вас запрасіць працаваць на радзе, не ідзіце туды ў перадавыя дні. Перачыкайце. У будзёныя дні вам хоць раскажуць што да чаго. А ў перадавыя дні — не прасіце. Усе спынаюцца, усе мітусіцца, усім не да вас. І вам застаецца толькі лыпаць вачыма, пачуцьшы, напрыклад, таке:

— Мама, я гадзіну назад прасіла прынесці ападзяментаў! Нужо так цяжка!

Або:

— Перадайце, што Іван Пятровіч згадзіўся чытаць жыццё...

ваць на плёнку не будуць; ён будзе чытаць непаразудзі ў эфір.

Але многіх, вельмі многіх Жора яшчэ не ведаў.

Прынамсі, дзе лямчыць у гукааператару чыстае плёнка.

Рэжысёр, якому дапамагаў ён у студыі запісваць вершы пра навагодняе сяміжыццё, на вясках каханай, заўважыў, што плёнка зважылася, а зважылася на нейкай каханай пачуццям раставалі толькі праз тры страфы.

Здаўным-даўным, нібы яму самому, а не лірычнаму герою перша, паржава пераключыць разнішчыць а каханай, рэжысёр прасіў: «Плёнку! Ды хутчэй жа! Не стойце, як суну!»

Вось Жора і прыбег, як апантыч, у апарат — Плёнку! Ды хутчэй жа! — і толькі праслуп не паўтарыў.

Але ў апаратнай нікога не было. На вальным магнітафонне круцілася катушка плёнка, а тоненькі голас Галачкі чухаві з суседняга пакоя, дзе быў тэлефон:

— Прыйдзі, вядома. Куды ж мне ісці? Ты з Косцем будзеш? Я адна. А я кім жа мне быць? Ах, не кажы, Валечка, гэты настрой дрэнны, гэты настрой...

Дэлітанцы Жора не адважыўся перапытаць такую сур'ёзную размову. Ён з адкасам пачаў шукаць плёнку сам.

У шухлядзе побач з пудраніцай, лостэркам і раскошай ляжала коробка з плёнкай. Нікай гадзіну на ёй не было. На сямі выклад Жора вырашыў правярць, ці не запісана на магнітній стужцы чаго патрэбнага. Ён знаў а апаратна рулон, які круціўся ўжо ўхаластую, паставіў зноўдзёную ў шухлядку плёнку, націснуў на пачатковую кіночку і здзіўлена раззівіў рот.

З даўняга голас пачаў настольна пераключыць: — Я люблю вас, Люблю. Люблю. Люблю. Люблю. Вельмі люблю. Люблю. Люблю.

Невядома, які доўга працягваўся б гэты пераключэнне. Толькі ў апаратную віхураў уляцела расчыравацца, з пабылістымі вусамі Галачка. Рываўла нейкі провал з раззіві над магнітафонам, разгала другі, држжачым гнётным голасам зачынае:

— Як вам не сорамна... Вы... Вы... — і, усхліпнуўшы, выгела.

А збятжаны Жора толькі цяпер сцімкі, чый голас чуў ён з дынаміка: голас рэпартажы Сарожы...

Згодна традыцыі, навагодняе апавяданне мае называную абноў пераключыць. Гэта ён і Яна, якіх разлучаюць, каб потым наладзіць шчаслівае спатканне; казавы ліхадзель, які спрабуе пераходзіць шчасцю герою, але перш ніж пераключыць; ну і з-небудзь да высакроднага татулі і апекуна.

З ён ужо знаёмы. Гэта, безумоўна, Галачка. Абавязкі каханай галадзель дазваляюць узяць на себе дадатковы Жору. Застаецца адражэнаваць вам яго і каго-небудзь замест добрага татулі.

Мусіць, ролю Татулі трэба дадаць галоўнаму рэдактару. Тым больш, што ён быў старэйшым сярод тых, хто чуў разам з Жорам схавае ў шухляду прызнанне Сарожы. А людзей гэтых было нямала. Уся рэдакцыя апошніх паведамленняў сядзела ў кабінете галоўнага рэдактара. З другога паверху, з апаратнай, перадавалася сюды на праслухоўванне адна з перадач, якую нас, радыёслухачоў, збіраліся пачуць у першы дзень Новага года. Плёнка з гэтай перадачай і круцілася на магнітафонне ў апаратнай, калі туды прыбег Жора. Круцілася ўжо ўхаластую: Галачка пакінула да тэлефона рэйкі, чым перадача скончылася. А заважыўшыся, яна не зняла адразу рулон з апарата і не выцягнула з раззіві провал, якім магнітафон падключыўся да дынаміка ў кабінете галоўнага рэдактара.

Вось чаму Сарожка настольнае «люблю» гэтак жа гучыла, як наперасе, пачулася ўнізе. Прагуляў, як снежынае глум. Як выбух, пасля якога нельга было спакойна абмяркоўваць праслуханую перадачу.

Першым апытаннем пасля выбуху галоўны рэдактар.

— От табе і Сарожка, — пачаў ён галавою. — А казалі — ціх, дзвядзят байца. А ён вунь — чуў!

Круглагалова, з кароткімі тычыма валасамі, Сарожка як узяў баяны броек, так і не мог ніяк іх апуніць:

— Гэта... гэта... я сам не ведаю, што гэта такое!

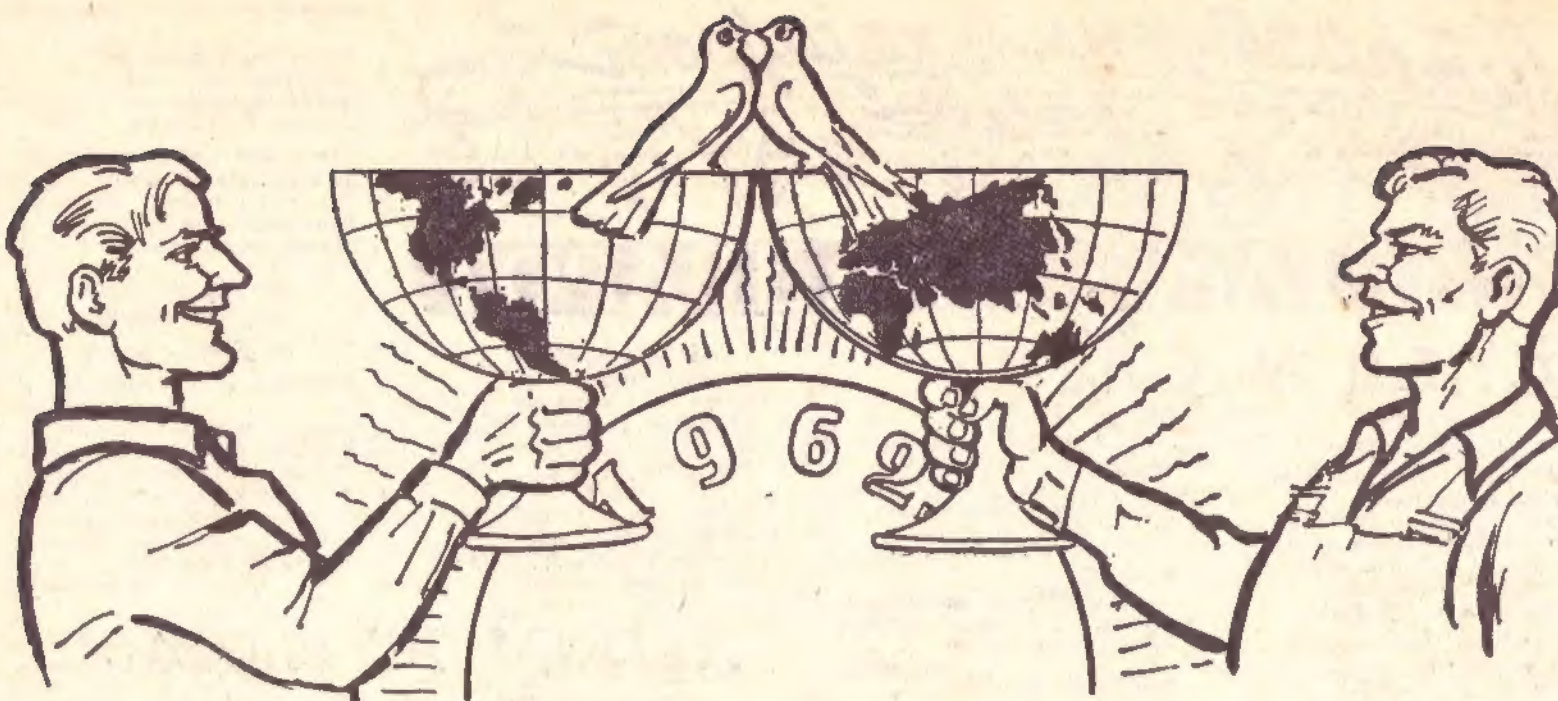
Галоўны рэдактар іранічна ўсміхнуўся: — Чуеце — ён не ведае!!! Знічаны гэты ўсмішкай, чырвоны настольнік, што, здавалася, бровы яшчэ больш паяблялі, Сарожка кінуўся за дзверы.

Пакуль ён абзурна бжыць на другі паверх, раскрывае тамшчы. Яна, тым, што небарак Сарожка сапраўды не ведаў, закуль з'явіўся на святло тэлевізійнае зніс. Словы каханай ён ніколі ў жыцці не вымаўляў ужо. А думкі — думкі, нахалылі было яму вядома, магнітафон пакуль што не запісвае.

Некаторыя з чытачоў, бачу я, расчырава морушчыка: пайла, маўляў, нейкая містыка. Таму расчырава свой сакрэт да канца. Тым больш, што гэта нават не мой сакрэт. Гэта сакрэт Галачкінай прафесіі.

Гукааператар на радзе — сапраўдны цудоўдзель. Запрасілі вас, напрыклад, выступіць перад мікрафонам. Зайшлі вы ў студыю, адстраху як узмакзалі і пачалі праз кожнае слова бжыць, маўляў, чухаві да кахавы. А праз паўгадзіны даюць вам паслухаць вашу прамову — і ў ёй ніякай бжычкі, мжычкі ці непатрэбнага кашуля. Гаворыце так глады. Нібы з малаго год адно і робіце, што перад мікрафонам выступаеце. Як жа гэта атрымаецца? А вельмі проста. Гукааператар, які запісваў на плёнку вашу выступленне, выразаў і выкінуў кавацікі стужкі з вяршымі загаворкам кашулям ды чытаннем

ПАЭМА ЛЮБВІ І ГНЕВУ

Будуцькай зоркай, чароўнаю
Зялёным неж уойй Зямлі.

Два паўшар'я, нібы чары поўныя,
Людзі жыву шырока ўжываю.

Красой зачаравана свету,
Па Празе вечарам я йшла.
І фразы скрыпкі з пахам кветан
Услед за мной на крылах лета
Над ціхім горадам плыла.
Спаткала я у гэтым Градзе
Свое юнацкія гадзі,
Мяне ласкавы ветрык гледзіў
І, росны ад рачной вады,
Сны нававаў свае тады.

Ах, песня, як было ўсё гэта!
У дні Рэвалюцыі якраз
Быў сонцам ясным дзень
саграты,

Я йшла Нярудаўскай
праспектам
І быў таксама позні час.

Вось дом, на ім сваёй рукою
«Фашыстам смерці» народ

Здавалася, пад вапнай тою
Гнеў пульсаванне даўла крыўна,
Аж покуль вораг не сканаў.

Тут на адным з дамоў, што
я сёння
Здаецца брошкай разной,

Па цыгры ў кветкавым фестоне
Хтось вывеў надпіс на фронтоне
Непапулярнаю рукою:

Які прыгожы свет!

І вось чароўна фразы тая
Пя ў лад з арфай маставой,
Жасмін пад месяцам хістае
Лісты, а месяц пазірае
У Влтаву на адбітак свой.

Які прыгожы свет!

Уага! Школі! Яго нясу я,
Крыштальні крохкі, у маіх
Руках як кветачку пасную,
Зламаць знявечу б мою якую
Рэптуны ветрык ці уздых.

Які прыгожы свет!

Дзе гэта — у Празе! ў Вене! ў Тогі!
Сялібы, рэкі, людзі, бор.
Да шчасця ўсюды ёсць дарога,
Дзяўчаты ўсе ля дарагога
Хвалююцца пад ззяннем зор.

Які прыгожы свет!

Глядзі, ляцяць аэрапланы,
Над шпілімі звыклі яны.
Дзе хмар вандруюць караваны,
Нацягваюць мэрдыяны,
Як невада, на абшар зямны.

Які прыгожы свет!

Хай існуюць усе дзяржавы!
Салдаты, лётцы ў футбол
Гуляюць і шукаюць славы
Не на пабоішчах крывавых,
А ў барацьбе за мірны гол!

Які прыгожы свет!

II.

О, як жа добра жыць і дыхаць,
Смяцца, працаваць, кахаць!
Жыццё не згіне! Толькі пыха
У бясспіны змыццэ людзям пыха
І хоча попл рассяваць.

Здымаць, як яблык, галовы,
Як ружы, нюхаць пурпур ран,
Як песню, слухаць плач удавы
І ў блыскі ядзерным барвовым
Спаўняць зямлю і акіяны.

Вучоныя ля цыплатронаў!
У гэтай назве чужы пых
Людзей умом спаліліх,
Сістэмы смерці, лютасць бургановаў,
Вулканы выбух, проў і жах.

Змыццэ, сцэрці цэлы горад з марты,
Як гудкай плямю! Не, пастой!
Ты знай, бандыт, наш гнёў — не марты,
Сам атрымаеш смертны удар ты
І згіне пад драпежні твай!

Амерыка! Ты стала новай
Для неграў мачыхай. Заўжды
Ты для другіх куеш яковы,
А твой народ, скажы, гатовы
Сустрацьца з цяжкімі бяды!

А Альбіні, а ты, назвае
Абшты хвалюць марской,
Зялёным водарасцям, пенай,
Ты можаш згінуч несумленна
Ад бомбы атамнай адной!

Вунь месяц з-за аблож туманіх
Свято спяваючае лье
На тых, што хіліх закахана,
Ідучы ля Тэмзы, Влтавы, Сана,
Галовы юныя свае,

На тых дзяўчат, што як лілеі,
На травы стэпай, спіны гор.
Зацьмі нітку шчасця ўсюды ўме

Шчаслівым пара ў Дагамі,
Шчаслівым пара ў Скотсбаро.

Так, голымі на свет прышлі мы,
Каханне ўсіх радзіла нас.
Рукамі моцнымі, стальнымі
Рабочы люд сад пышны ўзімае
І прыйдзе шчасця светлы час.

Які добра жыць! Падумаць толькі:
Смяцца, працаваць, любіць!
Не веру я, што ў страшных бойках
Згараць сталіцы і пасёлкі,
Не веру! Гэтаму не быць!

Ах, людзі! Свет са дня стварэння
Такім не быў: народаў раць
Выходзіць з гут і сутарэнняў,
Насуперак вайне ініцыя
І сны адвечныя здзяйсняць.

III.

Над чэшскім млынам праплывае
Той месяц, што і над Мітаем,
Ён бачыць Русь, Літан, Памір.
Скажы мне, месяц, што жадае
Вайны! Не, усім патрэбен мір!

О ты, што свеціш над Варшавай
І заараш Волгаград,
Наўжо ў імглі згарэць крывавай
Тым гарадам, спавітым славай,
Ці ж новай хто вайне там радзі!

Мір, як паветра, нам патрэбен!
Нябачы, як яно, ўсім ён —
Раса жывая, вілігаць неба,
Айчына, радасць, мора хлеба,
Шум бясспынных крыў — мільён
Паштовых галубоў. З іх мае
На шыцы кожны пісямаю —
Ад негра з Афрыкі, з Малайі,
З Амерыкі і, пэўна, з краю,
Дзе гойзер б'ю зямлі і ў маі,
Шло пісьмы Прага заката,
Мастак і дэзотара малай,
Шахцёр, што угуль здабывае,
Мінстры, селянін і тая
Дзяўчына, праца маладая,
Ані, Аня, Анхон, Анічко,
Не дробяць гэта, кожны знае,
Ад галубка мець пісямаю.

Не хочам бомбаў, войнаў, гора!
Хай для добра вучоны творыць.

Бо жыць — такая асадо!
Так кожны з нас жыццю рад!
Не зломіць панства нас, што з роду
Падаць тычына народаў,
У нас ёсць Чырвоны Мір.

О, фізіка ля цыплатронаў,
На свет энергію пуская!
Аб без выбухаў і стогнаў,
Як з коплых ядзернай лімона,
Лес узнімае зямліны,
Навука расцідзі ніхай!

Спаўняць лепей рак-пухліну,
Які даўно забіць пара.
Прач з мінам! У час вітаніяў
Не хочам быць вучоны мны
У энергіі, што даў Уран.

Пашліце ў неба вы ракеты,
А не на гарады, уніз.
О, ведай! Свет жадае гэты
Калісас, а не тунд для дэтан,
Паверым у сацыялізм!

Красой зачаравана свету,
Па Празе вечарам я йшла...
Хай фразы скрыпкі, фразы лета,
Дзіўнасьця, які водар кветак,
Суправаджае веча вас:

Які прыгожы свет!

Перакладу з чэшскай мовы
К. Паўтаржыцкі.

ЗМЫВАЮЧЫЕ

Лянід ПРОКША

УДАВА ЧАКАЕ...

ФЕЛЬТОН

Радэкаментатар крычаў, аж надрываўся:

— Наш мікрафон — ля будынка амерыканскага вавеннага аэрадрома «Тампелфог». Сёння сюды ў Заходні Берлін прылятае канцлер Конрад Адэнаўэр. Як вы самі бачыце, усявышні патур-баваўся, каб лідэру хрысціянска-дэмакратычнага саюза выпад па-годлівы дзень. І сапраўды, дзень гэты пудоўны: свеціць сонейка, на небе ніводнай хмаркі.

Ён кашлянуў, выцер вялікай хусткай потны лоб і крычаў далей:

— Пакуль неба над Заходнім Берлінам зусім чыстае і на ім не з'явіўся яшчэ самалёт, я па-веданню паважаным слухачам аб мдзе наведвання канцлерам нашага «франтавога горада». Мэ-та гэта вельмі спылія і, вядо-ма, мірная. Конрад Адэнаўэр мае намер наведваць у Заходнім Берліне магілу свайго памёрша-га сябра — былога міністра па агульнагерманскіх справах Яко-ба Кайзера і яго несучынню удаву.

Дарчы, удава ўжо тут. Яна стаіць і сумна ўглядаецца ў да-лячыню, адкуль мае прыляцць не суцэльнасць.

Побач з удавой стаіць бур-гамістр Заходняга Берліна сацыял-дэмакрат Вілі Брандт. І хоць Адэнаўэр і Брандт — супернікі па партыях, гэта не перашка-джае ім служыць адной справе, уводзіць мір і згоду ў адносіны паміж прадпрыемствамі і іх наёмнымі рабочымі.

Далей мы бачым каля чырво-нага кената, які адгароджанае аэрадром ад горада, — амеры-канскіх паліцэйскіх. Яны стаяць моўчкі і жуюць гумку. А за пля-чыма паліцэйшай натоўпы берлін-цаў. Іх не пускуюць на вавенны аэрадром. Яны сустракаюць канц-лера, стаячы за чырвоным кая-там. Ён заслужыў гэта, Конрад Адэнаўэр — ахавра нацызму. Гітлер прымусяў яго жыць на да-чы і пладзіў яму толькі 1000 райхмарак пенсіі...

У руках некаторых берлінцаў плакаты са словамі прывітання шанюнаму канцлеру. Яны пра-чытаю іх нашым слухачам.

Радэкаментатар наладзіў аку-ляры, глянуў на першы плакат і крыкнуў:

— Ой «Адэнаўэр» — прэч ад-сюль! О, гэта не той! Ёсць іншы плакат: «Заходні Берлін павінен быць вольным горадам». Гэта таксама не тое... Зрэшты, — радэкаментатар сарваў акуляры з носа, — няважна, што там піша-ца на плакатах...

На неба з'явілася кропка. Яна расце, расце. Усе глядзяць на яе, хвалююцца. Пай Брандт здымае капляюш. Ужо відаць самалёт. На горад трапляе цень яго крылаў... Самалёт зніжаецца. Ён ужо крапуе зямлі. Бліжыць па да-рожцы. Падрульвае да гмаку аэравакала. Вось ужо ігнучу лёсціцу. Адчыняюцца дзверкі са-

малёта. Вось зараз адтуль пака-жацца твар канцлера, падобны да морды грызуна... Не, шотсці ён не выходзіць. На тварах тых, хто чакае, нецярплівасць Канцлер мае звычай паказваць, што ён вышэй-шы за тых, хто яго чакае. Пай Брандт камечыць свой капляюш. З натоўпу хтосьці нешта кры-чыць...

Чуваць крыкі:

— Паткіся толькі, пацучыная морда, закідаем тухлымі яйкамі.

Радэкаментатар затуліў рукою мікрафон, пачакаў хвілінку.

— О, натоўп хвалюецца... Вы чуеце. Яны маюць намер закі-даць шанюнага канцлера паху-чымі кветкамі...

Удава зірнула на Брандта:

— Дзіўна, што ж гэта Конрад марудзіць?...

— Хітрая ліса... — працадзіў праз зубы Брандт.

Радэкаментатар заўважыў, што, гошы выходзіць з самалёта:

— Нарэшце канцлер з'явіўся на левіцы. Спускаецца па трапу. Пай Брандт, шырока ўсміхаючыся, ідзе яму насустрач. З натоўпу чуваць радасныя галасы.

А з натоўпу крычалі:

— Рэваншстам не месца ў Берліне!

— Вон адсюль!

Канцлер ужо не прыкры-ваў мікрафон. Ён падцягнуў яго бліжэй да высокіх асоб, каб слу-хачы маглі пачуць іх размову.

— О, найдаражэйшая фрау Кайзер! Вельмі рады вас бачыць... Дзе ж ваш муж, мой добры пры-яцель Якоб?...

— Конрад, вы забылі, што ён ужо нябожчык, — сказала удава.

— Ах, так, так. Я ж прыехаў наведваць яго магілу.

— Радзі вітаць вас, дарэгі канц-лер, — сказаў Брандт. — Спадзяю-ся, што вы наведаете не толькі магілу вашага памёршага друга, але і наш бундэсхаўз...

— Вядома, вядома. А гэта вось мае спадарожнікі. Знявечыся.

— І вы, панове, таксама мае-це намер наведваць магілу дру-га канцлера? — спытала удава спадарожнікаў Адэнаўэра.

Так. Мы таксама прыляцелі наведваць магілу, але свайго дру-га. Прабач, мы не ведаем, дзе ён пахаваны.

— Можна знайсці. Хто ён?

— Адольф Гітлер.

— Мэта майго падарожжа якраз супала з мэтай маіх спа-дарожнікаў, — сказаў Адэнаўэр.

А з натоўпу крычалі:

— Рэваншцысты, прэч з Берлі-на!

Адэнаўэр паморшчыўся:

— Я дрэнна чую, дарэгі Вілі. Чаго яны хочучь?

— Яны дэманструюць сваё адзіства.

— Сваё?

— Зразумела, пан канцлер.

— А мне здаецца, яны ха-мяць, — сказала удава. — І па-лісменам ужо даўно трэба пачу-хаць ім спіны дубінамі.

— О, не турбуйцеся, дарагая, — судзіла удава канцлер.

— Пан канцлер, калі ласка, у машыну, — запрасіў Брандт.

— Што, ужо едем на могіл-кі? — уздрадавалася удава.

— Куды, куды? — спалохаўся Адэнаўэр.

— Туды яшчэ рана, фрау Кай-зер, — сказаў Брандт. — У пай-на канцлера яшчэ шмат спраў.

Яго чакаюць у бундэсхаўзе. Мы запрашаем пана канцлера сесці ў крэсла старшын...

— А магіла? — спыталася удава.

— Аб гэтым мы пагаворым у бундэсхаўзе, дарагая фрау.

— Канцлер сядзе ў закрытым машыну, — сказаў радэкамен-татар. — Побач з ім бургамістр Брандт. Удава адліскаюць ад машыны.

— Куды ж вы, пан Адэнаўэр? — збянтэжана спытала удава. — Нам жа час ужо на могілкі. І чым хутэй мы паедзем туды, тым лепш.

Яна хачела ўсесці ў машыну, але яе не пусціў палісмен:

— Фрау, нам у гэту машыну нельга.

— Я ж удава. Конрад Адэ-наўэр — мой гошы.

— Канцлера Адэнаўэра ціка-віць ікшая удава.

— Якая удава?

— Удава Гітлера...

— У Адольфа Гітлера не за-сталася удавы.

— Засталася.

— Хто яна?

— Фрау Вайна... — засмяяўся палісмен.

— Дурная удава. Зусім з глузду а'схала.

Чаўне адно і тое ж: магіла, магіла...—бурк-нуў Адэнаўэр.

— Берлін павінен быць свабодным го-радам! — крычалі з натоўпу.

— А гэтыя чаго хочучь? — спытаўся Адэнаўэр Брандта. — Я непацучаю.

— Вольнага горада, — адказаў той.

— Вольнага горада? — перапытаў Адэ-наўэр. — Дзіўна, які вольны горад ім па-трэбен. Ці ж вы, шанюны Вілі, не адчу-ваеце сабе вольным у гэтым горадзе? Я, напрыклад, не адчуваю ніякага прыгнёту.

— Я таксама, канцлер, — адказаў Брандт.

— Гэта нават смешна. Вольны горад у «вольным» сене. Навошта ён каму?

У гэты, як і ў другі прыезд, Конрад Адэ-наўэр такі не наведаў, як абяцаў, ні уда-вы, ні магілы друга. Потым ён ездзіў у Парыж, Нью-Йорк, дзе адчуваў сябе так-сама вольна, як куклускланаўцы ў Аме-рыцы і ультра ў Францыі.

А удава чакае. Яна спадзяецца, што, можа, у новым годзе перастарэлы канцлер наведзе магілу...

— Пара, ужо даўно пара...

У еўрапейскім эканамічным супаўярстве гаварыліся высокія словы аб роўнасці, братэрстве і шчырасці ва ўзаемаадносінах...

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: З. І. АЗГУР, А. І. БУТАКОУ, К. Л. ГУБАРЭ-ВІЧ, В. У. ІВАШЫН, А. Н. МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), П. Ф. ПРЫХОДЗЬКА, Р. К. САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), М. Г. ТАЧОУ, І. З. ШАРАХОУСКІ, І. Б. ШАЦІЛА, Р. Р. ШЫРМА.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у аўторак і пятніцу

І, мабыць, зноў ланцуга прымаў за знон навагодніх тостаў.

«Літаратура і искусство» — орган Міністэрства культуры і правлення Саюза пісателёў БССР, Мінск.

АДРАС РЕДАКЦЫІ: г. Мінск, вул. Захарова, 19. Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі—3-24-61, намесніка галоўнага рэдактара—3-25-25, адказнага

рэдакцыі—3-24-61, намесніка галоўнага рэдактара—3-25-25, адказнага

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у аўторак і пятніцу